כאמ ' כ כ ג

2 ''

בס"ד

מתכונת בהיסטוריה כיתות י' תשפ"ו שאלון 29281

היסטוריה דתי

לבתי ספר דתיים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
יש לענות על שש שאלות סך הכול:
על שאלה אחת לפחות מכל פרק, ועל עוד שתי שאלות לבחירה מכל פרקי הבחינה. לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: יש להביא בתשובות עובדות ולא להסתפק בהערכות כלליות.

הוראות מיוחדות :

- יש להשתמש בעט שחור או כחול בלבד.
- יש לרשום את הפרטים האישיים על גבי דף טופס הבחינה הראשון ועל דף התשובות.
- שמרו על טוהר הבחינה
- אין אפשרות לשאלות במהלך הבחינה

להזכירכם:

ציינו : שם המושג במשפט אחד

הציגו : כתיבת פרטי התוכן של פעולה או של אירוע לפי הנדרש

הסבירו : ביאור או פירוש הנושא תוך ניתוח הפעולה, האירוע והשלכותיו.

זכרו חמשת הממים : מי, מה, מקום, מתי, מדוע

בהצלחה רבה הדס ויעל☺

נועם וכרת
2

פרק ראשון

.1

נאורות וסוציאליזם

א) **הציגו** חידוש רעיוני אחד מתקופת הנאורות, מלבד השוויון, לעומת התפיסה שהייתה מקובלת ביטוי הביניים.

ב) **הסבירו** כיצד רעיון השוויון בא לידי ביטוי בסוציאליזם המהפכני או בסוציאליזם הדמוקרטי.
בתשובתכם **ציינו** את סוג הסוציאליזם שעליו כתבתם.

ג) **הביעו את דעתכם**: האם סוג הסוציאליזם שכתבתם עליו יוצר חברה צודקת? **נמקו** את תשובתכם על פי עולם הערכים שלכם.
בתשובתכם התייחסו גם ליתרון וגם לחיסרון בסוג הסוציאליזם שכתבתם עליו.

.2

חברה, לאום ומדינה

הוגי הנאורות נדרשו להתמודד עם מציאות שבה בני אדם נאלצים לוותר על חלק מחירויותיהם האישיות לטובת המדינה.
הציגו את תאוריית "האמנה החברתית" שהציע אחד מהוגי הנאורות.
הציגו הבדל אחד בין לאומיות אתנית־היסטורית לבין לאומיות ליברלית־אזרחית.
ציינו מהי תודעה לאומית, **והסבירו** כיצד מֵעֲצָמַת תודעה לאומית.

.3

משטרים טוטליטריים

בשנים שבין שתי מלחמות העולם היו באירופה משטרים טוטליטריים, ובהם המשטר הקומוניסטי והמשטר הפשיסטי.

א) **ציינו** שתי נקודות דמיון בין המשטר הקומוניסטי ובין המשטר הפשיסטי.

ב) **הציגו** הבדל אחד בין האידאולוגיות של המשטרים האלה.

ג) **ציינו** אחד מרעיונות הנאורות.

ד) **בחרו** באחד מן המשטרים – המשטר הקומוניסטי או המשטר הפשיסטי **וציינו** אותו. **הסבירו** אם לדעתכם המשטר שבחרתם מבטא את רעיון הנאורות שציינתם.

פרק שני

.4

אמנציפציה ונאו־אורתודוקסייה

האמנציפציה השפיעה לחיוב ולשלילה על היהודי הפרטי ועל הקהילות היהודיות.

הציגו השפעה חיובית אחת והשפעה שלילית אחת של האמנציפציה על היהודי הפרטי (סך הכול – שתי השפעות).

הסבירו מדוע הייתה לאמנציפציה השפעה שלילית על הקהילות היהודיות.

ציינו והסבירו את העמדה של רש"ר הירש בנוגע לאמנציפציה.

.5

חיבת ציון

במהלך שנות פעילותו הציבורית של פינסקר חל שינוי בתפיסתו האידאולוגית בנוגע לעתיד העם היהודי. שינוי זה הוביל אותו לפרסם את ספרו "אוטואמנציפציה" בשנת 1882.

הציגו את השינוי בתפיסתו של פינסקר, **וציינו** את הסיבה לשינוי זה.

ציינו מאפיין חברתי של תנועת חיבת ציון שנחשב ייחודי לתקופה שבה פעלה (סוף המאה ה־19).

הציגו הבדל אחד בין תנועת חיבת ציון ובין התנועה הציונית של הרצל.

.6 **הרצל והתנועה הציונית**

הציגו את הרעיונות להשגת בית מולדת ע"פ הציונות המדינית וע"פ הציונות המעשית. **הציגו** פעולה מעשית אחת של כל אחד מהזרמים למימוש רעיונותיו (סהכ שתי פעולות)

הקונגרס הציוני הראשון ניסח את התכנית המרכזית להשגת היעדים של התנועה הציונית, **הציגו** שני סעיפים של "תכנית באזל" **והסבירו** כיצד התנועה הציונית ביקשה לממש כל אחד מהסעיפים באמצעות מוסד אחד שהקימה (לכל סעיף מוסד אחר)

פרק שלישי- קטע מילולי

קראו את הקטעים הבאים, שימו לב: עליכם להשיב על כל סעיפי השאלה

קטע א'

"לא אכחד (אשקר) כי היו עיתים שנתעורר בקרבי הרעיון מריחוק ויציאה (עזיבה) מההסתדרות [הציונית] ובייחוד בעת הכינוס האחרון משנת תרע"א- 1901, שאז הוחלט להכניס את הקולטורה (התרבות) בתנועה הזאת. שנים רבות נלחמתי בזה לבלי להכניסה, נלחמתי וגם יכולתי, ואולם בפעם ההיא שעל פי רוב דעות הוחלט להכניסה... אז ראיתי כי היציאה (העזיבה של התנועה הציונית) לא לבד שלא תביא שום תועלת דתית כי עוד תביא נזק דתי... ויש תקוה שיעלה עוד ביד המזרחי לתקן כמה דברים... כי הריחוק עלול יותר לקלקל מלתקן."

הרב יעקב ריינס, איש המאורות, עמ' 19

7. א) **<u>השיבו על פי קטע א</u>: הציגו** (במילים שלכם- לא להעתיק מן הקטע) את הסיבה של הרב ריינס לרעיון עזיבת התנועה הציונות ולבסוף להקמת תנועת המזרחי", **והסבירו** קושי נוסף אחר שיהודים דתיים בתנועה הציונית התמודדו עימו.

ב) **<u>השיבו על פי מה שלמדתם</u>: הציגו** (במילים שלכם- לא להעתיק מן הקטע) את עמדתו של הרב ריינס העולה מתוך הקטע בעניין ייעודה של המזרחי בהסתדרות הציונות (התנועה הציונית) **הדגימו** כיצד מימשה המזרחי את ייעודה בארץ ישראל

ג) **<u>השיבו על פי מה שלמדתם</u>: הסבירו** מדוע ניתן לומר שהרב ריינס והמזרחי חם ממשיכיהם של מבשרי הציונות והרב מוהליבר

קטע ב'

"למה נכחד (נשקר), ולב כולנו דווה מאוד וכואב מאוד על הידיעות שהודיענו מנהלנו (הנעלה)- ד"ר תיאודור הרצל, כי רחוקים אנחנו מתקוותנו בארץ אבות. עיני מי מאתנו לא זלגו דמעות מלוחות ורוח מי מאתנו לא נעכר?! ובכל זאת, הסכם הסכמנו להצעה האפריקנית [מדינה יהודית באוגנדה], מפני ששמנו לב לצרכי העם החביב עלינו יותר מן הארץ-וצרכי העם, ההולך ומתקלקל גם בחומר וגם ברוח, דורשים מקלט בטוח בכל מקום שהוא... ובהסכימנו לאפריקה לא אמרנו להסיח (לבטל), חלילה, את דעתנו אף רגע מציון(ארץ ישראל) עיר קדשנו.
ונהפוך הוא הדבר. הסכמנו לאפריקה מפני שעל ידה הגנו מקווים להציל חלק הגון אחד מעמנו ולעשותו שלם בגופו וברוחו. ובטוב לישראל וטוב גם לארצנו. אם אין ישראל בעולם אין ציון בעולם. "

הרב יעקב ריינס איש המאורות, עמ' 209

8. א) **<u>השיבו על פי קטע ב</u>: הציגו** (במילים שלכם- לא להעתיק מן הקטע) את עמדתו של הרב ריינס העולה מתוך הקטע בעניין תכנית אוגנדה, **והסבירו** את הנימוק של הרב לעמדתו. (במילים שלכם- לא להעתיק מן הקטע)

ב) **<u>השיבו על פי מה שלמדתם</u>: הציגו** את תוכנית אוגנדה, **והסבירו** את <u>שני</u> צידי המחלוקת סביב ההצעה ונימוק אחד לכל צד.(סהכ <u>שני</u> נימוקים)

ג) **<u>השיבו על פי מה שלמדתם</u>: הציגו** כיצד השפיעה תכנית אוגנדה על התנועה הציונית

פרק רביעי- מקור חזותי

שימו לב עליכם להשיב על כל סעיפי השאלה

9. בנספח לשאלה זו מוצגות שתי קריקטורות אנטישמיות שפורסמו בגרמניה בסוף המאה ה-19 ובשנות השלושים של המאה ה-20. התבוננו בקריקטורות, והשיבו על שני הסעיפים א-ב

א) **<u>השיבו על פי הקריקטורות:</u> הציגו** <u>שתי</u> טענות אנטישמיות העולות מן הקריקטורות (אחת מכל קריקטורה), אחת המבוססת על האנטישמיות המודרנית ואחת הייחודית לאנטישמיות הנאצית. **הסבירו** כיצד הן מתבטאות באמצעות <u>שני</u> רכיבים מהקריקטורות (אחד מכל קריקטורה)

ב) **<u>השיבו על פי קריקטורה מס 2 ועל פי מה שלמדתם:</u> הסבירו** בפירוט את העיקרון של האידיאלוגיה הנאצית שבא לידי ביטוי בכרזה , **והציגו** עקרון נוסף של האידיאולוגיה הנאצית עליו למדתם.

10. בנספח לשאלה זו מוצגת תמונה שפורסמה בגרמניה בשנות השלושים של המאה ה-20. התבוננו בתמונה והשיבו על שני הסעיפים א-ב.

א. **<u>השיבו על פי התמונה:</u> הציגו** את דרך התבססות הנאצים בשלטון כפי שבאה לידי ביטוי בתמונה **הסבירו** זאת באמצעות <u>שני</u> רכיבים המופיעים בה.

ב. **<u>השיבו על פי מה שלמדתם:</u>**

הסבירו מדוע בתקופה שבין שתי מלחמות העולם רבים מאזרחי גרמניה קיבלו את הנאציזם בהתלהבות.

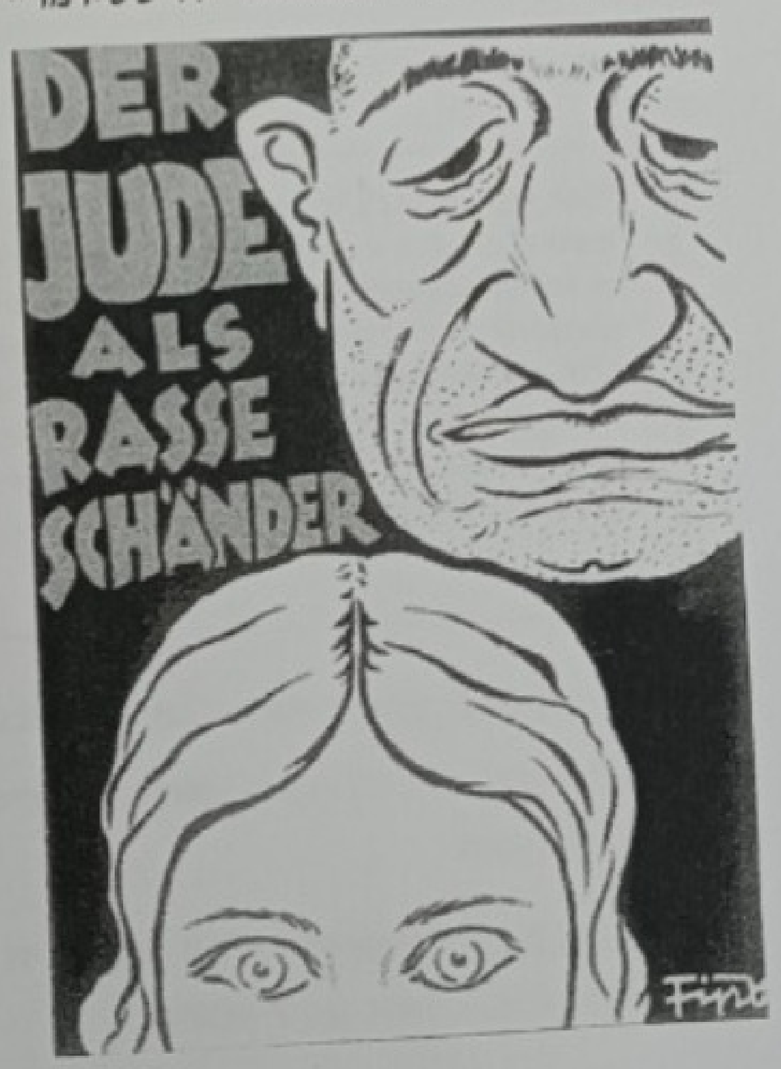
הציגו <u>שני</u> צעדים שנקט היטלר לאחר עלייתו לשלטון (1933) שהביאו להפיכתה של גרמניה למדינה טוטליטרית.

נספחים לשאלה 9 קריקטורות

קריקטורה מס 1 מתוך מגזין סאטירה גרמני-אוסטרי "Der Scherer" משנת 1899. מאייר לא ידוע

קריקטורה מס 2 "היהודי מחלל את טוהר הגזע" האיור שימש כעטיפת ספר אנטישמי שיצא לאור בגרמניה הנאצית בשנת 1934. המאייר :הקריקטוריסט הגרמני פיליפ רופרכט, המאייר הראשי של השבועון האנטישמי התעמולתי "דר שטירמר"

נספח לשאלה 10- תמונה

אדולף היטלר סוקר קבוצה של נערי היטלר יוגנד ולצידו מפקד הארגון. התמונה צולמה חודשים ספורים בלבד לאחר עליית הנאצים לשלטון בינואר 1933.

